

Caramelles

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Castellbell i el Vilar
Alçada: 161

Coordenades:

Latitud: 41.62912
Longitud: 1.86414
UTM Est (X): 405386
UTM Nord (Y): 4609222

Classificació

Número de fitxa 08053 - 196
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Hi ha anys que no es fan per poca participació. Corre el perill que es perdi un altre cop.
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dv., 19/05/2017 - 02:00

Descripció

Joan Ros i Oliveras recorda que el seu pare ja anava a cantar caramelles amb el seu cosí Miquel Gost, a finals del segle XIX. Des de llavors s'ha passat per diferents etapes, unes més bones i d'altres menys. L'any

2017 no hi hagut cap grup que en cantés, però l'any 2016 sí. En el moment de màxim esplendor havien arribat a tenir set grups. A cada barri o cada orfeó o coral vinculada amb el casino de la fàbrica tenien una colla infantil i una d'adults. A la Bauma hi havia una colla infantil i una d'adults, a més dels bastoners; al Borràs, una d'adults; al Burés una colla infantil i una, només d'homes, d'adults, que sortien de la Coral Capella de Música Burés. A més també n'havien tingut les escoles parroquials. Al Burés el carro s'enramava amb boix, donant-li formes extraordinàries. S'havien arribat a llogar orquestres de fora. Cada cor sortia amb el seu estendard encapçalant el grup, i quan dos grups es trobaven, es presentaven els respectes amb la salutació entre estendards. Després s'escoltaven educadament seguint l'ordre pertinent.

Antigament, els infants acostumaven a cantar el dissabte de Glòria. La Paquita Plans recorda que començaven a les 8 de matí i la primera parada era l'església de Sant Vicenç, després cap al castell, la Torre del Burés, zona de Can Ferreroles, de retorn al Raval del Jordi, els Abadals i, finalment, el Burés. Tot a peu. A partir d'una època es deixa de cantar el dissabte i es fa tot el diumenge de Resurrecció. El cor del Burés començava per la Bauma i feia el trajecte fins arribar a la seva barriada. El cor de la Bauma, començava pel Burés i feia el trajecte a l'inversa. I el cor del Borràs, que està al mig tant li era el recorregut, però acabava al seu barri. Independentment hi havia la colla de bastoners que anava a la seva. En acabar cada casino feia un ball.

Observacions:

L'any 1986 es van interpretar les següents cançons i balls:

- Agrupació de Bastoners de Castellbell i el Vilar: El mongeter, Les corrandes, Els indis, Els vuit ramats, L'os se li veu, El tirolet, La raspa, El senyor Ramon, Baixant de la font del gat.

- Cor de Caramelles de La Bauma: Estel d'Encís (vals); A la plaça hi ha sardanes (sardana); i Poupourri Tot cantant.

- Agrupació Coral Caramelles, Cor Borràs: Pau i amor (vals); Esperant un mariner (havanera); i Maria de les trenes (sardana).

Història

Es tradicional, per Pasqua, que en molts pobles de Catalunya, sobretot la Catalunya Vella i al nord de la Nova (Solsonès, Bages, Garraf, Berguedà, Empordà, Osona, Anoia, Ripollès, Alt Urgell, Maresme, Alt Penedès, Baix Llobregat i les terres de l'Ebre) i també d'Andorra, es formen colles de cantaires que es dediquen a visitar cases i masies de les poblacions davant les quals canten les cançons anomenades també caramelles. Són cançons de caràcter religiós per celebrar la Resurrecció de Crist, però també festiu i profà. Es tracta de corrandes amb contingut satíric sobre fets d'actualitat del poble, o d'al·lusió a les persones de la casa, i d'altres de caràcter amorós o per a demanar els menjars típics.

Generalment sortien el dissabte de Glòria al vespre; actualment, el diumenge i el dilluns de Pasqua. I en alguna localitat el diumenge de pasqüetes, és a dir la vuitena de Pasqua, per adaptar-se als canvis de la modernitat. Un de la colla que, per tal d'arribar a balcons i finestres, porta una perxa llarga amb una cistella al capdamunt, adornada amb cintes i garlandes, recull la gratificació. Abans anaven amb un mul amb portadora per a recollir els ous, anomenat la lloca. L'obsequi consisteix en ous, llonganissa i altres comestibles, així com en diners. Amb el resultat de la capta, els caramellaires fan generalment un àpat col·lectiu.

En molts indrets les caramelles van acompanyades de trabucaires i danses populars (balls de bastons, de cascavells, cercolets, etc). Segons el temps i el lloc les Caramelles també s'anomenen Camalleres, Camarelles, Camilleres, Camelleres, Camijeres, Creïlles o Goigs de les Caramelles. A la Catalunya Nord s'anomenen Goigs dels Ous.

El costum, esmentat per primera vegada a la fi del segle XVI (i que es manté en vigor encara, especialment en determinats pobles), presenta nombroses variants: en alguns llocs els caramellaires dansaven entre cant i

cant (al pla de Bages era típica la dansa dels cascavells). D'altra banda, el cant ha estat acompanyat sempre d'alguns instruments musicals (flauta, tamborí, cornamusa, gralla, violí). A les ciutats, al llarg del segle XIX, les societats corals adoptaren aquest costum (als estatuts dels Cors de Clavé, del 1852, figura com una de les activitats de la institució), que tingué així una revitalització; hom organitzava concursos entre les colles (a Barcelona, a la plaça de Sant Jaume). Hi ha nombroses varietats locals del mot: camalleres, camarelles, camilleres, camigeres, camarleres, i al Vallès Occidental reben el nom de mussol. Un costum similar existeix a Mallorca i Menorca, anomenat capta de les panades (panada).

Bibliografia

FRONTERA, Genís i DEVANT, Jèssica (2004). Castellbell i el Vilar. Història i memòria gràfica. Castrellbell i el Vilar: El Brogit.

ROS i OLIVERAS, Joan (1991). Les caramelles; dins El Brogit, 128, febrer de 1991, pp. 10.

SOLÀ FAINÉ, H. (1993). Les caramelles; dins El Brogit, 153, març de 1993, pp. 12-13.

<http://www.festes.org/directori.php?id=137>

Cor de Caramelles Borrás 1.912 BO -PASQ
(Joan Viladesau la obsequià a Joan Masats el 1984)

